

Jong geleerd, oud gedaan

Uitleg

1 Verbindingswoorden van contrast: *hoewel* – *terwijl* – (*ook*) *al* – *toch*

- **hoewel**

- is een subordinerende conjunctie; introduceert een bijzin;
- wordt vaak gecombineerd met *toch* in de hoofdzin.

Ik ben naar school gegaan, *hoewel* ik me niet zo lekker voelde.
Hoewel ik me niet zo lekker voelde, ben ik toch naar school gegaan.

Let op! Vooral in de schrijftaal wordt ook wel *ofschoon* of *alhoewel* gebruikt in plaats van *hoewel*.

- **terwijl**

- is een subordinerende conjunctie;
- introduceert een bijzin.

Simon vindt studeren nu leuk, *terwijl* hij vroeger helemaal niet graag naar school ging.
Iedereen heeft het tentamen gehaald, *terwijl* het helemaal niet zo makkelijk was.

- **(ook) al**

- betekent: *hoewel*;
- introduceert een hoofdzin met inversie;
- wordt vaak gecombineerd met *toch*.

Ik ga studeren, (*ook*) *al* heb ik geen zin.
(*Ook*) *al* heb ik geen zin, ik ga toch studeren.

Let op!

Wanneer de zin begint met (*ook*) *al*, krijgt de tweede zin geen inversie.

- **toch**

- is een verbindend adverbium;
- staat meestal aan het begin van een hoofdzin met inversie;
- wordt vaak gecombineerd met de conjunctie *maar*.

Ik voelde me niet lekker. *Toch* ben ik naar school gegaan.
Ik voel me niet lekker *maar toch* ga ik naar school.

2 Zelfstandig gebruik van de pluralis

Bij een substantief kun je andere woorden gebruiken, zoals adjectieven (*een oud huis, een leuke film*) en indefiniete numeralia (*sommige mensen, vele jaren*). Die adjectieven of indefiniete numeralia cardenalia kun je ook zelfstandig gebruiken, dus zonder het substantief waar ze bij horen. Ze krijgen dan de uitgang **-e** of de uitgang **-en**.

- a) Geeft het weggelaten substantief *meerdere zaken* aan, dan krijgen het adjectief en het indefiniete numerale cardenale de uitgang **-e**.
1. Voor het tentamen moeten we zeven *hoofdstukken* bestuderen. De *meeste* zijn niet zo moeilijk.
  2. Ik heb een advertentie gezien van twee *opleidingen*. *Beide* zijn op hbo-niveau.
- b) Als het weggelaten substantief *meerdere personen* aangeeft, krijgt het adjectief of het indefiniete numerale soms de uitgang **-e** en soms de uitgang **-en**. Het krijgt de uitgang **-e** als er een substantief achter geplaatst kan worden, en de uitgang **-en** als er geen substantief achter geplaatst kan worden.
3. Een groot bezwaar tegen tweetalig onderwijs is het niveau Engels van de *leraren*. De *meeste* zouden de vreemde taal niet voldoende beheersen om erin les te kunnen geven.
  4. De *kinderen* die tijdens het schoolreisje ziek werden, werden naar huis gebracht. De *andere* konden in de dierentuin blijven.

Achter *meeste* in zin 3 kan *leraren* ingevuld worden: *De meeste leraren zouden [...]*. Achter *andere* in zin 4 kan *kinderen* worden ingevuld: *De andere kinderen konden [...]*.

5. *Ouders* zijn over het algemeen voorstander van een continurooster. Volgens *velen* van hen is het goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind.

Achter *velen* in zin 5 kun je niet ouders invullen: *vele ouders van hen* is niet correct.

6. *Sommigen* zijn van mening dat alleen moedertaalsprekers les zouden mogen geven in de andere taal. *Anderen* vinden dat niet nodig.

In zin 6 is er geen substantief waarnaar *sommigen* en *anderen* verwijzen. Er kan dus geen substantief achter geplaatst worden.

Oefeningen

Maak zinnen.

Gebruik de informatie tussen haakjes en het verbindingswoord.

Hoewel (weinig geld hebben), (toch op vakantie gaan)

Hoewel ik weinig geld heb, ga ik toch op vakantie. .....

1. (naar school gaan), **ook al** (ziek zijn)

.....

2. (meegaan naar het concert), **terwijl** (niet van jazz houden)

.....

3. (ver bij elkaar vandaan wonen). **Toch** (elkaar vaak zien)

.....

4. **Hoewel** (examen moeilijk zijn), (veel mensen slagen)

.....

5. **Ook al** (alle diploma's hebben), (toch geen baan kunnen vinden)

.....

6. (zomer mooi weer zijn in Nederland). **Toch** (veel mensen op vakantie gaan naar het buitenland)

.....

7. (gisteren de hele avond voetbal kijken), **terwijl** (er eigenlijk helemaal niet van houden)

.....

8. **Hoewel** (een goed salaris en veel vakantie hebben), (niet meer in het onderwijs willen werken)

.....

2 **Maak de zinnen af.**

1. Hoewel ik weinig tijd heb,

.....

2. Zij gaat volgend jaar in Groningen studeren tenzij

.....

3. Ik maak mijn huiswerk voor maandag alvast vandaag zodat

.....

4. Nadat ik mijn examen heb gehaald,

.....

5. Als het morgen mooi weer is,

.....

6. Hij heeft zijn examen niet gehaald; daardoor

.....

7. Pieter gaat geneeskunde studeren, terwijl

.....

8. Ik moet vandaag tot vier uur naar school. Daarna

.....

3 **Kies de juiste vorm.**

1. De meeste kandidaten waren meteen geslaagd. Slechts **enkele** / **enkelen** moesten een herexamen doen.
2. We moesten een leesexamen doen en een luisterexamen. **Beide** / **beiden** waren behoorlijk moeilijk.
3. In dat land wonen de **rijke** / **rijken** mensen in dure villa's, terwijl de **arme** / **armen** in krottenwijken wonen.
4. Sommige honden kun je echt heel veel leren. **Andere** / **Anderen** leren werkelijk nooit iets.
5. De meeste laptops worden weggegooid. Alleen de **nieuwere** / **nieuweren** worden verkocht.
6. Wij wensen **alle** / **allen** een gelukkig nieuwjaar!
7. Bijna al mijn collega's nemen vakantie in de zomer. **Sommige** / **Sommigen** twee of drie weken, **andere** / **anderen** zelfs een maand.
8. Na de middelbare school gaan **sommige** / **sommigen** naar de universiteit maar de **meeste** / **meesten** gaan een beroepsopleiding doen.

4 Wat betekent ongeveer hetzelfde?

1. maximaal ☐	a. geven
2. toenemen ☐	b. ook
3. stilstaan bij ☐	c. vinden
4. tussen de middag ☐	d. bekend
5. de vrees ☐	e. introduceren
6. hanteren ☐	f. van twaalf tot twee
7. invoeren ☐	g. groter worden
8. klassiek ☐	h. extra
9. aanvullend ☐	i. zonder het te weten
10. onbewust ☐	j. vooral
11. om die reden ☐	k. de angst
12. vertrouwd ☐	l. nadenken over
13. met name ☐	m. niet meer dan
14. aanbieden ☐	n. gebruiken
15. bovendien ☐	o. daarom
16. menen ☐	p. traditioneel

5 Lezen (1)

a) Lees de tekst over passend onderwijs voor hoogbegaafden.
Lees de zinnen en beantwoord daarna de vragen.

1. Welke problemen ondervinden hoogbegaafde kinderen in het reguliere onderwijs?
.....
2. Wat doen de leerlingen tijdens de plusklassen?
.....
3. Welke voordelen en nadelen van speciaal onderwijs voor hoogbegaafden worden er in de tekst genoemd?
.....
4. Waarom kan het slecht zijn voor een hoogbegaafd kind om weinig in contact te komen met kinderen die niet hoogbegaafd zijn?
.....
5. Welke drie mogelijkheden worden er in de tekst genoemd wat betreft passend onderwijs voor hoogbegaafden?
.....

PASSEND ONDERWIJS VOOR HOOGBEGAAFDEN

Tussen de 278.;8 en 3% van de Nederlandse leerlingen is hoogbegaafd. Dat wil zeggen dat ze een IQ hebben van meer dan 130 (het gemiddelde is 100). Ze ontwikkelen zich bovendien sneller dan anderen, hebben een grotere woordenschat en zijn erg goed in analyseren en in het vinden van creatieve oplossingen. Ze leren niet alleen sneller dan hun klasgenoten, ze leren ook op een andere manier.

- 10 Hoewel je zou denken dat hoogbegaafde kinderen makkelijk hun schooltijd doorlopen, ondervinden ze in werkelijkheid vaak grote problemen in het reguliere onderwijs. Doordat ze sneller leren, kunnen ze zich in de les gaan vervelen en gedemotiveerd raken. Ze leren ook niet dat ze zich in moeten spannen als ze iets willen bereiken. Bij hoogbegaafde kinderen is vaak sprake van onderpresteren: ze zetten zich dan op school niet in doordat ze de lesstof niet uitdagend genoeg vinden. Leraren kunnen daaruit concluderen dat ze lui zijn of niet geïnteresseerd, terwijl ze juist baat hebben bij meer intellectuele stimulans. Veel hoogbegaafden zijn bovendien eenzaam: ze voelen zich 'anders' en vinden moeilijker aansluiting bij hun leeftijdgenoten. Dit alles toont de noodzaak aan om hoogbegaafdheid al bij jonge kinderen te herkennen. Er bestaan. Daar is gelukkig meer aandacht voor dan vroeger. En er bestaan tegenwoordig allerlei opleidingen en trainingen voor leraren om hoogbegaafde kinderen in het reguliere onderwijs te begeleiden.

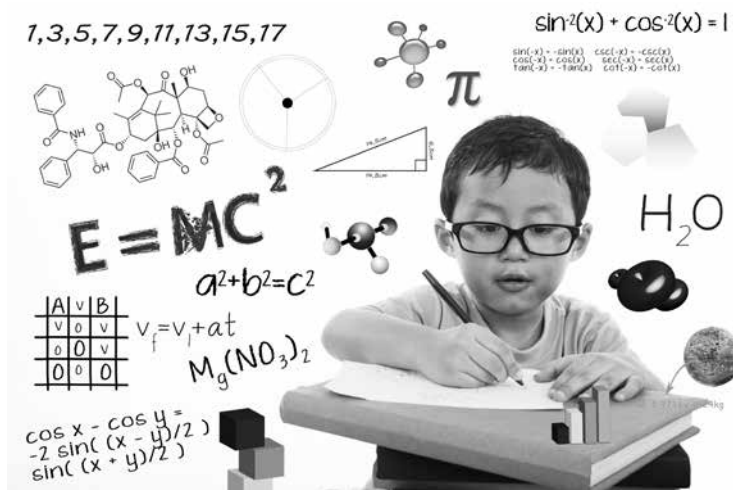
Veel scholen bieden plusklassen aan, die bestemd zijn voor leerlingen die snel door de reguliere stof heen gaan. Ze kunnen tijdens die plusklassen werken aan

projecten waarbij ze complexere vraagstukken op moeten lossen. Maar ook al zijn die plusklassen voor hoogbegaafden van grote waarde, het zijn er maar een paar per week. Een andere optie is een klas overslaan, maar lang niet alle kinderen zijn daar sociaal-emotioneel aan toe.

Ouders kunnen op zoek gaan naar een speciale school voor hoogbegaafden. Zo'n school biedt de volgende voordelen: de lesstof is uitdagender en het kind zit in de klas met andere hoogbegaafde kinderen van dezelfde leeftijd. Doordat de kinderen zich intellectueel met elkaar kunnen meten en niet automatisch de beste van de klas zijn, zullen ze meer hun best doen. Bovendien zijn de klassen over het algemeen kleiner, waardoor er meer ruimte is voor individuele begeleiding. Ook voor ouders kan een speciale school uitkomst bieden, doordat ze met elkaar ervaringen kunnen uitwisselen over het opvoeden van een hoogbegaafd kind.

Toch kleven er ook nadelen aan deze vorm van speciaal onderwijs. De school is meestal niet in de eigen woonplaats en er zitten dus geen kinderen uit de buurt op. De reistijd kan heel lang zijn. En het kind komt veel minder in contact met niet-hoogbegaafde kinderen. Het wordt dan onvoldoende voorbereid op de maatschappij, waarin de meeste mensen nu eenmaal niet hoogbegaafd zijn.

- 65 Welke onderwijsvorm de beste is, hangt uiteraard af van het kind. Het is in elk geval voor ouders van groot belang om een goede afweging te maken wat betreft passend onderwijs voor hun hoogbegaafde kinderen.

6 Lezen (2)

Beantwoord de vragen met behulp van de tekst op p. 119.

1. Waarnaar verwijst 'ze' in regel 20?

.....

2. Waarnaar verwijst 'daar' in regel 26?

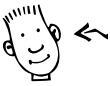
.....

3. Waarnaar verwijst 'daar' in regel 38?

.....

4. Waarnaar verwijst 'er' in regel 57?

.....

7 Luisteren

16

U gaat luisteren naar het eindexamenjournaal. Dit journaal is voor scholieren die eindexamen doen. Het eindexamenjournaal geeft elke dag actueel nieuws over de examens van die dag.

a) Lees de vragen. Luister daarna naar de tekst en geef antwoord op de vragen.

1. Wat doet het LAKS?

- a) klagen over het eindexamen
- b) klachten ontvangen over het eindexamen
- c) eindexamens corrigeren

2. Wat was de klacht van vmbo-leerlingen?

- a) Er waren geen klachten van vmbo-leerlingen.
- b) Hun examen was te moeilijk.
- c) Tijdens hun examen waren er bouwwerkzaamheden aan de gang.

3. Wat was de klacht van havoleerlingen?

- a) Hun examen was anders dan verwacht.
- b) Hun examen was moeilijker dan verwacht.
- c) Hun examen duurde te lang.

4. Wat was de klacht van vwo-leerlingen?

- a) Hun examen was anders dan verwacht.
- b) Hun examen was moeilijker dan verwacht.
- c) Hun examen was te lang.

5. Wat was de klacht van de vwo'ers?

- a) Ze kregen te weinig tijd.
- b) Hun examen was veel te moeilijk.
- c) Ze kregen allemaal een onvoldoende.

b) Lees de vragen. Luister nog een keer naar de tekst en geef antwoord op de vragen.

6. Waar staat de afkorting LAKS voor?

.....

7. Welke examens werden er afgenomen op de dag van het journaal?

vwo: .....

havo: .....

vmbo: .....

8. Hoeveel klachten kwamen er per examenniveau binnen?

vmbo: .....

havo: .....

vwo: .....

9. Op welke twee manieren kun je klagen bij het LAKS?

.....

10. Wat is het telefoonnummer van het LAKS?

.....

Schrijven

U volgt een cursus Nederlands bij een onderwijsinstituut. De docent is al vier keer ziek geweest. De lessen vielen dan uit. U schrijft een e-mail met een klacht hierover naar de directeur van het instituut, mevrouw Van Laar. Maak de e-mail compleet.

Geachte mevrouw Van Laar,

Mijn naam is ..... Ik volg een cursus
Nederlands aan uw instituut. Mijn docent is de heer
Groen.

Hoewel (tevreden over) .....
.....
.....
....., heb ik toch een klacht. Mijnheer Groen is
namelijk .....

Dat kan natuurlijk gebeuren maar (betalen voor 40 lessen) .....
.....
.....
.....

Ik vraag me af (welke oplossing) .....
..... Misschien is het
mogelijk om .....

Ik hoop snel van u te horen.

.....,

Maak zinnen.

1. verplicht zijn – dragen – om – te – een schooluniform – Op veel buitenlandse scholen – het
.....
2. drinken – een kopje thee – Voordat – altijd – maken – ik – huiswerk – met mijn moeder – ik –
gaan
.....
3. steeds meer – Op scholen – aandacht besteden aan – worden – hoogbegaafde kinderen
.....
4. tussen de middag – want – werken – overblijven – op school – moeten – Mijn dochter – ik –
de hele dag
.....
5. in augustus – Hoewel – pas – naar de middelbare school – zijn – Ineke – 11 – al – gaan – ze
.....
6. eigenlijk – alle kinderen – in veel landen – moeten – Ook al – recht op onderwijs – hebben –
ze – werken – toch
.....
7. nog geen kamer – maar – gaan – Sandra – in Amsterdam – hebben – ze – studeren
.....
8. stage lopen – een tijdje – hebben – ik – ik – in een ander licht – zien – Doordat –
het onderwijs – nu
.....

Wat vindt u?

Sommige mensen vinden dat kinderen veel vroeger talen moeten leren op school omdat kleine kinderen heel snel een taal leren. Wat moet een kind tot 12 jaar volgens u op school leren? Schrijf een korte tekst waarin u uw mening geeft. Geef ook argumenten voor uw mening. Maak eerst een schrijfplan (zie pagina 77 in het tekstboek).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Idioom

Maak zinnen met de volgende uitdrukkingen uit het tekstboek. Probeer ervoor te zorgen dat de betekenis van elke uitdrukking duidelijk wordt in de zin.

1. met de paplepel ingegoten krijgen

.....

2. met vallen en opstaan gaan

.....

3. baat hebben bij

.....

4. op maat leveren

.....

5. niet vrijblijvend zijn

.....

6. niet meer van deze tijd zijn

.....

12 Maak de zinnen compleet.

Gebruik de verba tussen haakjes.

1. De docent – op een lijst – wie er aanwezig is en wie niet. (bijhouden)

.....

2. Ze wil liever niet dat – haar kinderen – in de stad – ; ze denkt dat het platteland beter voor hen is. (opgroeien)

.....

3. Ik maak me vaak zorgen over mijn dochter. Als ze in het weekend uitgaat, – ze – vaak – tot vroeg in de ochtend – . (wegblijven)

.....

4. Anne Marie heeft een gezellige werkkamer. Zij weet altijd precies hoe – je – zo'n ruimte – leuk – kunt – . (aankleden)

.....

5. Erika is docente Engels. In de toekomst wil ze – haar eigen talencentrum – gaan – . (oprichten)

.....

6. Veel kinderen – tussen de middag – op school – omdat hun ouders dan niet thuis zijn. (overblijven)

.....

7. Vroeger – moesten – leerlingen – urenlang – en naar de leraar luisteren. (stilzitten)

.....

13 Kies de juiste prepositie.

1. lenen	voor	van	met
2. invloed hebben	in	aan	op
3. besluiten	aan	tot	door
4. voorstander zijn	van	voor	over
5. bezwaar hebben	aan	tegen	over
6. bieden	voor	tegen	aan
7. tijd doorbrengen	voor	met	aan
8. blijken	door	uit	naar
9. baat hebben	bij	aan	voor

14 Vul de combinaties van oefening 13 in.

1. Geert heeft twee jaar geleden veel geld ..... zijn vrienden en het nog steeds niet terugbetaald.
2. Jonge kinderen ..... lessen in een vreemde taal. Ze leren een taal heel snel.
3. .... onderzoek ..... dat het niveau Nederlands op tto-scholen net zo hoog is als op andere scholen.
4. Mijn vader is van mening dat geweld in computerspelletjes een slechte .....
..... jonge mensen.
5. Basisschool De Roos heeft twee jaar geleden ..... invoering van tablets in de klas.
6. Ik ..... een groot ..... tweetalig onderwijs.
Hoe eerder kinderen een vreemde taal leren, hoe beter!
7. Pedro vindt het heerlijk om veel ..... met zijn kinderen.
8. Ik ..... geen ..... het gebruik van tablets in de klas, maar ik vind wel dat de kinderen goed met een pen moeten leren schrijven.
9. Deze school ..... aan alle leerlingen in de bovenbouw het vak Chinees.

Les

9